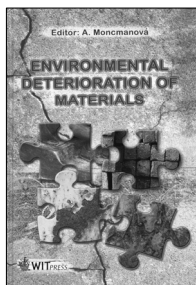

RECENZE

A. Moncmanová (ed.):
Environmental deterioration of materials,
 Serie: Advances in Architecture,
 Volume 21

Vydavatel: WIT Press, Southampton,
 Boston 2007.
 ISBN: 978-1-84564-032-3,
 ISSN:1368-1435

Publikací zabývajících se vlivem prostředí na různé materiály existuje v češtině a tím spíše v anglickém jazyce řada. Připravuje-li se nová, další, lze předpokládat, že se pokusí uvést poznatky nové, nebo že shrne poznatky stávající ucelenějším, systematictější způsobem. Pokud s touto představou sáhne čtenář po recenzované publikaci, bude mírně zklamán.

Kniha obsahuje kapitoly věnované obecné problematice vlivu základních prvků prostředí (v tomto případě vnějšího), působících na materiály, tomuto prostředí vystaveným. Dále zahrnuje kapitoly pojednávající o vybraných hmotách, jejich korozi či degradaci vlivem vnějšího prostředí – o poškozování kovů vlivem prostředí (samostatná kapitola je věnována mědi a bronzu), betonu včetně kovové výztuže, o „jiných stavebních materiálech“ (vápenných maltách a omítkách, sádrových omítkách, cihlách a přírodním kameni) a o dřevu. Bohužel není uvedeno, proč byly vynechány další hmoty, jež se ve stavbách vyskytují (předpokládáme-li, že záměrem bylo zabývat se materiály staveb) – sklo, ale i střešní krytiny (především pálené tašky), fasádní nátěry apod. S výjimkou dřeva a několika zmínek o polymerních aditivech do anorganických hmot na různých místech knihy nejsou zastoupeny látky organické – zejména syntetické polymery.

Jednotlivé kapitoly jsou však zpracovány na různé úrovni, s různou podrobností. Kniha obsahuje typicky učební texty (např. kapitoly o kovech a dřevu, částečně kapitola o omítkách), shrnující přehledně a srozumitelně (v případě dřeva až příliš stručně) základní poznatky a uvádějící čtenáře do problému, a vedle toho kapitoly předpokládající již určité specifické znalosti včetně přimě-

řeného matematického aparátu (především kapitola Koroze ocelové výztuže). Některé kapitoly obsahují i návrh preventivního ošetření, snižujících citlivost daného materiálu k vlivům prostředí, jinde jsou uvedeny způsoby odstraňování následků deteriorace. Z některých kapitol se zdá, že publikace směřuje k památkovým objektům (v přehledu potenciálních čtenářů jsou uvedeni i „restoration engineers“) – tedy materiálům a technologiím historickým, jinde je řeč o ryze soudobých stavbách a materiálech. Někteří autoři (ne všichni) zařadili i konkrétní příklady, tzv. „case study“ – jako doplněk obecnějšího textu, tyto části mají někdy charakter výzkumné (nebo průzkumné) zprávy.

Za vážný nedostatek považují malý ohled k otázkám ochrany prostředí či zdravotním rizikům spojeným s aplikací některých uváděných prostředků. Zvláště zřejmé to je v kapitole o dřevu. Zde diskutované prostředky biologické ochrany – pentachlorfenol, organociničitě látky, sloučeniny šestimocného chromu apod. jsou sice pro tento účel účinné, v určitém období se běžně doporučovaly a používaly, avšak dnes patří mezi látky zdravotně rizikové, jejich výroba a používání, alespoň u nás, je zakázáno nebo omezeno na průmyslové závody s dokonalou kontrolou „pohybu“ těchto látek (sloučeniny chromu). Tento fakt však v knize uveden není. A na druhou stranu nejsou zmíněny prostředky, jež jsou v současnosti pro ochranu dřeva běžně vyráběny a používány. Užitečný by také byl základní popis klasifikace biocidů (když už se o nich mluví), rozlišující jednotlivé skupiny mimo jiné podle toho, jaký kontakt člověka s ošetřeným dřevem se předpokládá.

Shrneme-li výše uvedené, lze konstatovat, že některé kapitoly mohou být pro čtenáře v závislosti na jeho úrovni znalostí přínosem, u jiných může mít dobrý pocit, že ví to, co autor a jinými se naopak bude probírat s určitými potížemi. Přesto, že autoři jsou zkušenými vědeckými pracovníky a většinou i vysokoškolskými pedagogy, publikaci jako celku lze jen obtížně přisoudit charakter učebnice. Není ale ani plnohodnotným přehledem současných postupů preventivní ochrany diskutovaných materiálů. Kvalita publikace je poznamenána nejednotností pojetí jednotlivých kapitol, nejasným cílem a tím i nejasným okruhem čtenářů, kterým je určena.

Petr Kotlík